

**ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНЦЕПТУАЛІЗМ ТВОРЧОСТІ
В. МУЖЧИЛЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ СВІТОГЛЯДУ
ТА ХОРОВОГО ПИСЬМА**

Заверуха Олена Леонідівна – магістр кафедри хорового диригування ХНУМ ім. І. П. Котляревського (2010). З 2004–2013 рр. – артистка Академічного хору ХОФ ім. В. Палкіна. З 2010 р. – здобувач кафедри інтерпретології та аналізу музики (науковий керівник – доктор мистецтвознавства Л. В. Шаповалова). Тема дисертації «Сучасне хорове письмо: генеза і функціонування (на матеріалі українських композиторів кінця ХХ – початку ХХІ століть)».

З 2013 року – викладач кафедри хорознавства та хорового диригування Харківської державної академії культури.

Коло наукових інтересів: хорове виконавство та педагогіка, сучасна композиторська творчість.

Актуальність теми. Світоглядні настанови творчості окремого митця закладено у відповідності до певної хорової школи, професійного оточення, художнього контексту історичної доби. Підвалини хорової творчості митців України кінця ХХ – ХХІ століть є свідомством духовного відродження країни, «енциклопедією» соціокультурного Буття цілого покоління. Справжній митець по відношенню до світу є не спостерігачем, а тою частиною (мікрокосмом), яка своєю творчістю уособлює Світ (макрокосм). Його інтонаційно-означений світогляд безпосередньо увиразнюється через сучасне композиторське письмо в художній концепції творів.

Одним з знакових постатей сучасної хорової музики початку ХХІ століття є композитор Віктор Степанович Мужчиль, заслужений діяч мистецтв України.

Ступінь вивченості творчості В. Мужчиля складають окремі праці в газетах¹, наукових дослідженнях², записи аудіо- та відео матеріалів у електронних джерелах. Ще не існує спеціального музикознавчого дослідження в якому всебічно розкрито специфіку мислення харківського композитора, який репрезентує український постмодерн в хорових жанрах. Тому опорою слугують власні спостереження та інтерв'ю з композитором.

Показовим дослідницьким об'єктом є взаємозв'язок художнього мислення композитора з новітніми принципами хорового письма, їх вплив один на одного, що створює цілісний і унікальний феномен – хорову творчість. Духовно-моральна концепція, що що розкриває виміри музично-естетичних координат композитора, знайшла органічне втілення в його творчості, реалізуючись у виборі тематики творів, у побудові драматургічної лінії, в принципах формоутворення, у виборі засобів музичної виразності. У свою чергу, індивідуальність хорових творів композитора відрізняється цілісністю, багатоглибкістю і системністю проявів. Самобутність хорового письма містить в собі ідею онтологічності, з надзвичайною художньою силою, що втілено в творах дума для мішаного хору «Вмирала річ-

¹ Шпаковська Т. Песни любви из сердца мужского / Т. Шпаковська // Днепр вечерний. — 1998. — 18 февраля. — С. 4.

Полтавцева Г. Юбилейные возвращения в Alma Mater / Г. Полтавцева // Время. — 2007. — 27 декабря. — С. 4.

² Варавакіна-Тарасова Н. Символи духу у хоровій притчі «Щедрик» В. С. Мужчиля / Н. Варавакіна-Тарасова // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Сер. Мистецтвознавство [Текст]. — Тернопіль ; К. : ТНПУ, 2009. — Вип. 1 (20). — С. 119–125.

Пискун Ю. Современные тенденции в превращении жанра дух. хор. концерта (на примере исполнительского анализа концерта В. С. Мужчиля «Возлюби ближнего Твоего»). Магистерская работа.: (8.02.02.05. – Музыкальное искусство) / Ю. Пискун. — Харьков, 2008. — 60 с.

Полтавцева Г. Звуковые трансгрессии постмодерна: В. Мужчиля «Пятое изменение» // Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури : Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції викладачів ССМШ. — Харків : ХССМШ, 2005. — С. 107–108.

Полтавцева Г. Інновації звукоформ в фонематической музице композитора В. Мужчиля / Г. Полтавцева // Мова і культура. — К. : Видавничий дім Петра Бурого, КНУ ім. Т. Шевченка, 2008. — Вип. 10. — С. 50–57.

ка», хоровій притчі «Щедрик» та хоровому есе для мішаного хору «П'ятий вимір».

Мета статті – виявити засади композиторської творчості в аспекті філософської концептуалізації його світоглядних настанов.

Предметом дослідження є хорове письмо В. Мужчиля в його взаємодії з філософськими концептами творчості.

Уявлення щодо художніх настанов творчості митця можна сформулювати, спираючись на статті, присвячені композитору, записи теле- і радіовиступів, інтерв'ю для журналів і газет та власного інтерв'ю автора, яке є основою даної статті (березень 2009 року).

Композитор В. Мужчиль належить до числа «пізніх творчих індивідуальностей»³. Незважаючи на це, на ниві творчості викристалізувалась його самобутня стилістика та техніка письма. Протягом творчого шляху склалася власна хорова спадщина композитора, яка на сьогодні є вагомим складовою музичної культури України. Він – мислячий музикант з притаманним почуттям відповідальності за долю мистецтва та духовної культури в цілому. В своїх творах композитор відчуває непереборну потребу пізнати Істину, від якої залежить майбутнє культури та людства. Композитор розуміє, що творчість – це не просто діяльність художника, а найвищий прояв духовності як сенсу людського життя.

В. Мужчиль фундаментально володіє новітніми техніками хорового письма. Композитор підкреслює, що потрібно розуміти «сенса», тому як в стилістиці автора емоційне та технічне нерозривно пов'язані, більш того злиті в єдине і є відображенням світогляду композитора⁴.

³ Наведемо фрагмент інтерв'ю з композитором. На питання як почався професійний шлях музиканта і на якому ґрунті, Віктор Степанович відповів так: *«Я виріс в сім'ї художньої інтелігенції. Моя мама професійна віолончелістка, закінчила Алма-Атинську консерваторію. Згадую, як вона грала сюїту Баха, а потім імпровізувала. Я був від цього далекий і до музики прийшов випадково. У нашій сім'ї не було музикантів, крім мами, тому мене віддали на музичне виховання до Софії Андріївної Люстрицької. Через місяць вона взяла мене в другий клас музичної школи... Потім сім'я переїхала у Новомосковськ (місто під Москвою). Там я закінчив ще один клас музичної школи, і на цьому моя музична освіта в школі закінчилась».*

⁴ Хорова творчість В. Мужчиля належить до жанру музичного заповіту. Духовною тематикою пронизано хоровий концерт «Возлюби ближнього твого», а також і світські твори.

У широкомасштабних полотнах в хоровому мистецтві увиразнюється вся глибина мислення композитора. Загальна ідея творів композитора – втрата людиною почуття гармонійності, глибини і святості. Втрата віри, довіри між людьми слугує головною причиною духовного занепаду. Конфліктність, постійні протиріччя укорінились в пізнанні людей і стали непоборною якістю стилю життя суспільства. Саме ця проблема самопізнання людини, очищення душі та самоусвідомлення духовних цінностей розкривається у таких творах, як дума для мішаного хору «Вмирала річка», хорова притча «Щедрик», звукове есе для мішаного хору «П'ятий вимір». В них музика насичена багатоплановими образними вимірами: вона метафорична, а способи її увиразнення складають стилістику постмодерну в художнє ціле.

Композитор своїми творіннями пробуджує душу та світогляд, навчає бути небайдужими до сенсу буття. Тому для композитора важливим є вираз власної індивідуальності: сприйняття теперішнього часу як Історії та пошуків його майстерного втілення. При цьому В. Мужчіль підпорядковує власну творчість певним канонам, що пов'язані з технологією творчого процесу.

Звук та слово – невід'ємне ціле художнього мислення композитора. В його творчості вагоме вміння викласти свою думку в слові, розкрити словом значення того, що складає істину його творчості. Саме слово сприяє збагненню того чи іншого музичного образу, та спомагає до його втілення. Підводячи підсумок щодо цього, відмітимо, що саме при сприянні звука-думки-слова протікає світ творчості В. Мужчиля. Тому хоровий доробок композитора спрямований на збагнення та осягнення філософії звука, філософії слова та філософії світогляду: прониклива неподільність звука-думки-слова зумовлює своєрідне творче середовище. Філософський світ хорової творчості композитора скерований на відображення його світогляду. Особливо це виражено у темі-творчості «буття людського духу сучасності», тобто філософське осмислення бачення світу і надає цьому баченню досить патетичний рівень: осмислений, відчутим минулим та теперішнім.

Філософська спрямованість творчості В. Мужчиля розширює межі пізнання картини світу через звукові структури музичного буття. Ці якості полягають в поглибленні бачення проблеми, в наслідку якої постає цілісність сприйняття.

Філософські концепти складають зміст картини світу хорових творів В. Мужчиля. Спираючись на визначення «картини світу» І. Романюк («... спосіб наукового моделювання об'єктів музичної культури, завдяки якому взаємообумовленість зовнішньої комунікації (мови/логосу) внутрішнім змістом досліджуваного об'єкту спричиняє механізм його розуміння через усвідомлення ціннісної семантики»⁵, спробуємо узагальнити даний аспект через аналіз основних концептів смислоутворення хорової творчості композитора.

В. Мужчиль увиразнив у філософських концептах своїх творів ідею стурбованості про долю українського етносу, його збереженні у вирі процесів глобалізації культури. Для цього знаходить досить оригінальні композиторські прийоми. Йому вдається відтворити народження музичного зерна, яке ототожнює собою появу української культури, що в розвитку призводить до її руйнації і ставить перед слухачем запитання – чи можливо запобігти занепаду національної самосвідомості?

Для В. Мужчиля – філософа від музики – надзвичайно важливою є тема навколишнього середовища, яка є невід'ємною від людини та *екології культури*. Саме ця тема стала основою задуму хорового твору «**Вмирала річка**» (слова Т. Шаповаленко), що увиразнює обе раз *занепадаючої природи*. В творі композитор втілює дві теми: *тема культури*, яка втілена жанром кобзарської лірики – *думи*, що є ознакою національної ментальності, та тема екології, про що вказують віршовані рядки: «*Вмирала річка. Труденько так, Як тітка Настина...*», з яких починається твір, є доказом цього.

Жанр дума втілено притаманними їй функціями: **заплачки, уступів та кінцівки**. Використанням жанрово-стилістичних та ладогармонічних ознак: мовленнєві інтонації, семантика твору основана на секундо-терцієвих інтонаціях; використання речитативно-декламаційного типу викладення протягом твору; взаємозв'язок інтровертності та екстравертності в фольклорному жанрі; використання контрастної поліфонії; використання різноманітних засобів музичної

⁵ Романюк І. Ціннісна семантика національної картини світу // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. — Вип.29 : Когнітивне музикознавство. — Харків, 2010. — С. 51–70. — С. 54.

виразності: плагальність, діатонічність мелодики, народно-пісенна основа тематизму.

Основою хорového письма є певний інтонаційний і ладовий комплекс – драматизм та наголошення трагічних аспектів змісту. Стони страждальці-річки звукозображально втілено секундовими інтонаціями б. 2, м. 2, де ритмічний малюнок доповнює емоційний стан; образ чайок, як символ польоту, свободи і життя є атрибутом плачу за долю культури в творі, що втілено у вербальним рядом: «*Били чайки себе в груди, що ж воно тепер буде*». Характеризується даний виклад: концентрованим тематизмом, що будується на інтервалах секунди і терції, використанням швидкого темпу, який надає драматизацію образу; поступовим вступом хорових партій в октавні унісоми, де в наслідку відбувається фактурне напластування; використанням різноманітних інтервальних ходів на кварту, квінту, сексту, септіму, з поверненням на тон «мі».

У *кінцівці* композитор вдало використав заплачку, концентрація образу якої вводить в образну сферу. На тонічному органному пункті у басів, який пов'язує кульмінацію і репризу, композитор використовує динамічний і теситурний контраст. В соло альтя і сопрано відчувається інтонації стону і плачу. Як і в початковому матеріалі використовується речетативно-декламаційний тип викладення, в хоровій партії, яка закінчує цей твір риторичним запитанням: «*Що ж воно тепер буде, люди?*»

Концепція твору «**П'ятий вимір**» теж нерозривно пов'язана з *екологією культури*: «У творі я намагався виразити занепокоєність і стурбованість експансією англо-американської ерзац – культури, часто несучи в собі агресію і жорстокість, що через засоби масмедіа (телебачення, комп'ютерні ігри, літературу тощо) проникають в свідомість людей, а особливо підростаючого покоління, що всмоктуються ніжними душами дітей, що в майбутньому загрожує всьому людству»⁶. У творі відображаються всі процеси, які відбуваються в наш час, особливо це стосується дітей. Засобом театралізації композитор малює картину безтурботних забав дітей. Коли ж ті знаходять пістолет, починається тотальна руйнація навколишнього середовища.

⁶ З особистого інтерв'ю з автором у березні 2009 р.

Під даним засобом розуміється занепад духовних цінностей людства, що в наслідку відбувається поклик до каяття перед Богом.

Творчий доробок композитора різноманітний за жанрово-стильовими орієнтаціями та техніками хорového письма. Автор тяжіє до перформансу (театралізації) в умовах хорového музикування. Так, зачин твору проходить у вигляді «автошаржу» – пародії на самого себе «*композитор Віктор Мужчиль*» (текст твору), відображений гумористичними *прийомами викладення*. Цікавим є втілення вербального тексту «*Мужчиль*», театралізація якого пронизана *темою природи*: «Му» – зображення рогів; «ж» – розмахування руками, ніби відганяючи комах у певному звуковисотному орієнтирі; «чиль» – імітація птахів (показ рукою), що здійснюється при співі п'яти сопрано соло, у їхньому почерговому напластуванні з певною звуковисотністю звуків.

Загальна ідея творів композитора – втрата людиною почуття гармонійності, глибини і святості. Втрата віри – в Бога, довіри між людьми, віри в ідеали – є головною причиною духовного занепаду. Конфліктність, постійні протиріччя укорінилися в свідомості людей і стали непоборною якістю стилю життя суспільства. Композитор в творі закликає до **духовності** – прояву віри, молитви, покаяння, ви-користавши молитву «Святий Боже» та текст Святого мужа Константина.

Персоніфікація філософських концептів «**П'ятого виміру**» В. Мужчиля, серед яких: сучасна російська абетка (уособлює людину, народ, а саме слабкість та беззахисність людини у світі, те, що в наслідку піддається деформаціям), абетка латинська («вірус» інокультури), абетка кирилиця (непереможне духовне начало) і абетка дитяча (руйнація устоїв дитячої психіки), припускає, що подібна модель онтологічного виміру музичної реальності дозволяє *визначити тип світоспоглядання композитора за допомогою моделювання концептів хорової творчості на підставі узагальнення філософських ідей, що відбивають його власні художні та світоглядні настанови*. Зміст цієї світоглядної моделі отримав назву «філософський концептуалізм» (4).

По-перше, авторська назва «П'ятий вимір» підпорядковує два значення: це духовна категорія та реально-означуване композиторське *Я* – його спосіб висловлювання, міркування, споглядання. По-друге, концептам твору притаманна *антиномічна* форма виразу: висо-

ке-низьке, горне-дольне, добро-зло, деградація суспільства, занепад духовних цінностей, порушення устоїв дитячої психіки, трансцендентність, то музичний логос досягається сучасними засобами хорového письма: прийом «автошарж» (пародія на самого себе), жанр *есе* (літературний жанр) та перформанс (театралізація дійства) на рівні вільної алеаторики.

По-третє, *фонематичність* як принцип організації музичної лексики: протиставлення чотирьох алфавітів – російської, англо-американської (ерзац), кирилиці, дитячої – на рівні як синтаксису, так і цілого.

Персоніфікація концептів та його сприйняття як проблема розуміння авторського задуму та його виконавської інтерпретації вимагає від виконавців зосередженості й пильної уваги. Тільки в цьому випадку можна з усією повнотою розкрити значення, глибину смислу та засобів хорového письма, що використовувались для написання глибоко гуманістичного твору, яким є «П'ятий вимір» В. Мужчиля.

Відмінна риса хорової творчості В. Мужчиля – синтезування попередніх досягнень з новими творчими пошуками, пов'язаними з відтворенням українських національних традицій. Яскравий приклад – хорова притча «Щедрик», яка є переосмисленням символу **національної ментальності**, найкращого зразка духовної культури – це обробка народної пісні «Щедрик» М. Леонтовича. Н. Варавкіна-Тарасова визначає: «...автор трактує українську народну пісню “Щедрик” носителем іспокон вечної славянської духовності, котора в своем историческом развитии, со времён язычества, под влиянием внешних (социокультурных, религиозных) и внутренних (нравственных, эстетических) причин испытывает трансформации, принимающие порой ужасающие деформированные формы, вплоть до полного содержательного разрушения и даже диффузии» [1, с. 119].

Для хорової притчі «Щедрик» характерним є драматургічний контрапункт двох тем, різноманітних за своєю семантикою. Їх значення узагальнено опозицією двох символів: «народження – руйнація». На першому плані – «вічні» теми добра і зла, життя і смерті, які здійснюються у вигляді безперервної взаємодії двох образів: ідеального світу і зруйнованого. Образ зруйнованого світу відіграє фатальну роль (значення), так як теперішній час для композитора – трагічний період історії.

В. Мужчиль розмовляє мовою символів двох культур, побудованих на принципі амбівалентності: добро – зло, любов – ненависть, життя – смерть. Твір «Щедрик» складається з трьох етапів: 1) народження, 2) розвиток, 3) руйнування. Народжується «Щедрик» із окремих звуків фонем і лексем, що складають слово «щедрик». Двопластовість драматургічного рішення твору втілена у варіантно-строфічній формі зі вступом (народження теми з фонем та лексем) і кодою (тема руйнації): тема з варіаціями запозичена з оригінальної обробки М. Леонтовича.

Поява варіаційної форми в творі В. Мужчиля не випадкова. Важливими для композитора є структурні особливості, коріння яких ведуть до Бароко (добро-зло). Закладений у ньому принцип безперервного перебігу двох культур втілює широкий спектр символічних асоціацій: непорозуміння людини зі світом, образи вічності і кінцевості, краси та потворності.

Хорове письмо у творі композитора набуває великого значення у розкритті драматургії. Елементи письма «Щедрика» М. Леонтовича в наслідку піддаються деформації, де слово-логос розпадається спочатку на склади, а у завершенні до фонемного сполучення, асоціюючи розруху та занепад української культури. «Щедрик» М. Леонтовича як образ ідеального світу, ніби проривається через руйнацію, де звучать невеликі за обсягом фрази із оригіналу твору. Закінчення композиційної структури проходить у складі трію, потім в дуеті, в соло. Прикладом є змінений ритмічний малюнок, що має вигляд: ♩ ♩ ♩ – трію, ♩ ♩ ♩ – дует, ♩. ♩. ♩. ♩. – соло. На завершенні звучить цитата – тема «Щедрика» М. Леонтовича як запитання: чи можливе спасіння національної культури?

Висновок. Аналіз хорових творів в аспекті цінностної семантики виявив, що самотністі композиторського мислення В. Мужчиля визначається світоглядними засадами – високими духовними устремліннями. Філософська концепція хорової творчості митця постає з потреби викласти у хоровій творчості, пов'язаній з Божественним Словом-Логосом, оцінку свого призначення, бажання переосмислити віковічні цінності та наповнити їх новим музично-конкретним сенсом, прагнучи знайти шлях до рішення основної проблеми занепаду культури.

Особливістю музичного мислення композитора є переважання, домінування ідеї твору над конкретністю її втілення. У філософії концептуалізму домінує подвійність граней, які несуть в собі відбиток двох філософій, а саме *звук та слова*.

Складові «картини світу» завдяки філософському концептуалізму В. Мужчиля є такими: екологія культури, природа, духовність, національна ментальність. Встановлено нерозривну єдність філософських настанов з виражальними засобами хорового письма та музичної драматургії.

Наведемо фрагмент інтерв'ю з композитором, зміст якого свідчить про об'єктивність зроблених висновків.

– *Серед багатьох жанрів академічної музики Вас приваблює, насамперед, хоровий жанр. Чому так?*

– «Перший твір, який я написав після закінчення консерваторії, був інструментальним – це симфонічна картина “Фарби осені”. Потім з'явилась ораторія “Не будьмо байдужими”. Справа в тому, що виникли труднощі при виконанні цих творів. Тому я вирішив писати для хору. Я думав, що це буде більш зрозумілим, адже слово має велику силу...».

– *Теми «людина та світ», «екологія і культура» є наскрізними у Вашій творчості?*

– «Саме так! Я вважаю, що ми відірвались від природи. Ми не любимо природу, самі її руйнуємо. І через це походить усе зло. У мене є твір з назвою “Назад до природи”... Проблема екології відбиває твір “Вмирала річка” – в цьому “постчорнобильському пасіоні” розкривається вся трагедія людської цивілізації... Я дуже люблю людей, які живуть в сільській місцевості, які ближче до природи. Вони працюють, і в них є доброта. Дивишся на стареньку, яка вся зморщена, руки всі покриті чорними зморшками, мозолями, але яка вона прекрасна!..».

– *Що Ви думаєте про подальший розвиток хорового виконавства?*

– «Я оцінюю процес розвитку хорового виконавства в цілому позитивно і навіть оптимістично. Вважаю, що хорове виконавство на Україні на дуже високому рівні, зокрема, у Харкові. Все залежить від професіоналізму і світогляду диригента і, частково, його естетичних поглядів, наскільки вони є новаторськими і, в не малій мірі, як налаштувати хоровий колектив. Як би побільше таких ентузіастів, як А. Сиротенко, – наше життя б перетворилось на краще. Він є до-

стойним учнем свого вчителя В. Палкіна, якого я глибоко поважаю як першовиконавця моїх творів “Вмирала річка”, “Прощай, ХХ сторіччя”... Україна є освіченою країною. Ще 300 років тому назад гетьман І. Мазепа грав на клавесині і був освіченою людиною, не кажучи вже про теперішній час. Багато чого відбувається і за кордоном. І хотілось би в цьому плані бути на висоті».

– Яким є Ваше творче кредо?

– «Протягом життя моє творче кредо змінювалось. В 20 років за кредо я вважав афоризм “Per aspera ad astra” (“через терні до зірок”). Пізніше в мене з’явилося нове кредо на поезію Т. Шевченка: “*Без не-малейшей укоризны, пройдя мытарства трудной жизни, познав на деле жизнь людей, изведав глубину страстей, прочтя все черные страницы, все незаконные дела и сохранит полет орла и сердце чистой голубицы, се – человек!*”

...Змінюється життя і змінююсь я. Намагаюсь виразити в своїй музиці красу самого життя. Краса – це форма, а її змістом являється любов. Чим більше музичний твір наповнений любов’ю, тим більше він є досконалішим, красивішим. Це ми спостерігаємо і в житті. Коли людина любить іншу людину, то в ній вона бачить тільки краще. Ідея твору, що втілена, але не «запліднена» любов’ю – мертва. Без любові і краси немає мистецтва! Справжнє мистецтво – це завжди нове мистецтво. Всі класики для свого часу були новаторами і відкривали нові шляхи в мистецтві. Вони для мене є провідними зірками».

Із тексту інтерв’ю цілком зрозуміла творча позиція В. Мужчиля і його світоглядні настанови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Варавкіна-Тарасова Н. Символи Духа в хоровій притчє «Щедрик» Віктора Мужчиля / Н. Варавкіна-Тарасова // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Сер. Мистецтвознавство [Текст]. — Тернопіль ; К. : ТНПУ, 2009. — Вип. 1 (20). — С. 119–125.

2. Відеозапис твору «Пятий вимір» В. Мужчиля у виконанні хору студентів Харківського Національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського 2007 р. під керівництвом А. Сиротенко. — Електронний ресурс. Точка доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=AIWkIS9PRWo>.

3. Відеозапис твору «Щедрик» В. Мужчиля у виконанні Академічного хору Харківської обласної філармонії на міжнародному хоровому конкурсі ім. Бели Бартока в м. Дебрецен (Венгрія, 2012), художній керівник А. Сиротенко. — Електронний ресурс. Точка доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=LdLSB-K8GeY#t=24>.

4. Шаповалова Л. Творчество как мессианство (заметки о хоровом жанре в украинской музыке конца XX – начала XXI вв.) / Л. Шаповалова // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського : Вип. 84. Композитор і сучасність : зб. ст. — К., 2009. — С. 55–63.

ЗАВЕРУХА О. ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНЦЕПТУАЛІЗМ ТВОРЧОСТІ В. МУЖЧИЛЯ: СПІВІДНОШЕННЯ СВІТОГЛЯДУ ТА ХОРОВОГО ПИСЬМА. У статті запропоновано аналіз взаємодії світоглядних настанов творчості митця з принципами його композиторського мислення. Розгляд філософських концептів (екологія культури, природа, духовність, національна ментальність) складає зміст картини світу хорових творів В. Мужчиля як представника українського постмодерну.

Ключові слова: композиторське мислення, світогляд, хорове письмо, філософський концептуалізм (духовність, екологія культури, природа, національна ментальність).

ЗАВЕРУХА Е. ФИЛОСОФСКИЙ КОНЦЕПТУАЛИЗМ ТВОРЧЕСТВА В. МУЖЧИЛЯ: СООТНОШЕНИЕ МИРОВОЗЗРЕНИЯ И ХОРОВОГО ПИСЬМА. В статье предложен анализ взаимодействия мировоззренческих установок творчества художника с принципами его композиторского мышления. Рассмотрение философских концептов (духовность, экология культуры, природа, национальная ментальность) составляет содержание картины мира хоровых произведений В. Мужчиля как представителя украинского постмодерна.

Ключевые слова: мышление, мировоззрение, хоровое письмо, философский концептуализм (духовность, экология культуры, природа, национальная ментальность).

ZAVERUKHA E. PHILOSOPHY CONCEPTUALISM OF V. MUZHCHYL'S CREATION: THE CORRELATION OF WORLD VIEW AND CHORAL WRITING. In the article the analysis of the interaction worldview

creative artist with the principles of its composer's thinking. Consideration of philosophical concepts (spirituality, ecology culture, nature, national mentality) is the content worldview choral works of V. Muzhchylyya as representing Ukrainian postmodern.

Key words: thinking, worldview, choral writing, philosophical conceptualism (spirituality, ecology, culture, nature, national mentality).

УДК : 787.6.071 (477.75) “312”

Ірина Куровська

ОЛЕКСІЙ НИРКО – ВИЗНАЧНИЙ ДІЯЧ КОБЗАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА КРИМУ

Куровська Ірина Ростиславівна – кандидат мистецтвознавства, викладач РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» (м Ялта), старший викладач музичного мистецтва в ЯУВК № 1 «Школа-колегіум», художній керівник Народного ансамблю бандуристок «Чарівний спів» (м. Ялта).

Учениця й послідовниця О. Ф. Нирка (1926–2005), Заслуженого працівника культури України, дослідника кобзарства Криму.

Створила дитячі та юнацькі колективи: ансамбль бандуристів «Веселка» (1992), дитяча капела бандуристів «Срібні дзвіночки» (1993), ансамбль бандуристок «Чарівний спів» (1993), Фольклорно-етнографічний колектив «Кобзарики» (2007). Дисертаційне дослідження присвячене історії кобзарства Криму та сучасним тенденціям його розвитку.

У світлі сучасних поглядів на розвиток української культури посталала необхідність повернення до життя імен діячів та митців минулих часів та сучасної епохи. Їх життєвий та творчий шлях є яскравим зразком для виховання національної свідомості молоді, прикладом патріотизму. Тому створення нової експозиції Музею кобзарства Криму та Кубані імені Олексія Нирка на базі РВНЗ «Кримський гуманітарний університет» (м. Ялта) стало актуальним для сьогодення.